

ЗАВРШНА РЕЧ ОПТУЖЕНОГ МУШИЦКОГ КОСТЕ

Претрес настављен у 20,40 часова.

Претседник: Наставља се претрес. Наредите да се уведу оптужени. (уводе оптужене) Оптужени **Мушицки** устаните и приђите Суду. Усвајате ли реч и одбрану свога браниоца.

Оптужени Мушицки: Усвајам са мањим корекцијама и допунама.

Претседник: Имате ли шта ново да кажете што није било обухваћено.

Оптужени Мушицки: Имам господине претседниче.

Претседник: Молим вас при томе без излишног понављања и да будете уколико је то могуће краћи без неких нарочитих и непотребних опширности.

Оптужени Мушицки: Господине претседниче врховног суда, господо судије, *пре свега морам да кажем да сам своју завршну реч свео само на једну Шрећину, а Шрудићу се да је у Шоку Говора још скрашим. ПрисШупам Суду да положим рачуне за свој рад под окупацијом. Ја сам Шо учинио мирне савесШи свесШан да сам радио из Шопле и искрене љубави за свој народ. Господо судије ја вас молим да процену не почињеШе са завршним последњим чином, већ вас молим да истиШаШе доГађаје оним редом како су се одвијали и како су се развијали. ИстиШајШе моШиве и судиШе по закону, али вас молим да водите рачуна да сам испуњавао поверену ми дужносШ и да сам народу само добро желео.*

У септембру 1941 године као избеглица упао сам у вртлог збивања. Морам да признам да нисам знао објективно ценити, а и данас не могу да оценим да ли сам био у заблуди или у праву, али знам да сам радио само то што сам сматрао да ми је дужност налагала. Ово не кажем што хоћу да избегнем кривичну одговорност, него ми је жеља да кажем да сам само оно што сам сматрао да ми је дужност. Оптужен сам после 30 година беспрекорне официрске службе за тешка злочиначка дела. Инкриминисана дела проистичу из управног система српске власти формиране под окупацијом непријатеља. Многи извршиоци су веровали не само да врше своју дужност већ да и превазилазе жртвујући самог себе. Тешко се могу разумети таква гледања. Стога да би се могао да оцени степен моје кривичне одговорности молим господу судије да ми посвете мало пажње.

Прво, хоћу да се обратим на исправке које треба да извршим на речи мога браниоца. По питању Марисава Петровића у Крагујевцу морам да исправим да није био одређен ни на какав командни положај. Он је одређен са једним одредом у Аранђеловцу као водник или десетар. Аранђеловац је напустио потпуно самовољно и отишао у Крагујевац. Ја тиме желим да ствари поставим на своје место. О томе су били обавештени команда а и председништво владе. Постојала је само једна тужба, тужба удовице Васикић, против Марисава, а и она је узета у законски поступак. Достављена је председнику владе о чему зна судски генерал.... код кога је била у реду. Он је био врло тврдоглав и сељак са којим је врло тешко било управљати. У току рада имао сам више муке и невоље са њим него са свима командантима укупно. Поред осталих „збораша“ због којих сам подносио оставку председнику владе било је речи и о њему.

Друго, оптужница ме назива организатором. То је тачно само у оквиру извођена наређења која ми је ставио председник владе у задатак. Команда није примала по никаквом сопственом споразуму ни уговору опрему од Немаца, него по споразуму који је имала влада, а моји органи били су само технички извршиоци тога.

По случају Чачка ја сам поменуо Чачак иследнику и ако није имао појма да сам био. Поменуо сам зато да би доказао колико корисно могу да послуже при оваквим акцијама при буни свога народа који су присусШвовали Шим радњама. Да би Шо доказао навео сам случај Чачка са јасним примером да у вези са целокупним мојим службеним радом Шо могу смело да Шврдим, није ниједна српска Глава пала.

Напроишв, ја ћу да наведем један случај, који иначе не бих никада навео пред овим форумом, али желим да исШакнем једну чињеницу. Ја сам приликом уласка у Чачак самовољно изашао испред непријаШељских Шенкова, не знам ни ја зашШо, али ми је свакако намера била да најпре себе изложим, ако би дошло до неке несреће, да ја будем прва жрШва. Немачком заповеднику за Србију нисам никада био потчињен. Ја жалим да то нисам успео да докажем са статутом, где је то тачно предвиђено. Тај статут није донет једнострано, он је прошао кроз све окупационе инстанце. Мајснер није био у стању ни у могућности да објективно сведочи. Он није могао да зна за тај службени однос. Све његово казивање је нетачно сем једнога, да Недић није могао српске јединице да употребљава на окупираној територији без знања и сагласности окупатора. То је разумљиво, јер је то војна територија и окупациона власт не допушта кретање и опстанак оружаних јединица. Ја могу да докажем Шо и посредно, да је Српски државни корпус био искључиво под заповеднишШвом Недића. ЗашШо би иначе заповедник Србије иражио преШходну сагласносШ Недића за Ше борбене задатке. Без његовог налоГа није се могло упоШребиШти ни једне јединице. Ниједна планска акција не би могла да се проведе

без сагласносШи Недића, и обраШно морала је да се Шражи сагласноси! окупационих власШи.

Друго, Недић није усиео да добије повећање бројног стања од локалних власти у Србији. Он је морао да иде чак у главни стан. Треће, како би смео Мајснер, у почетку 1944 године, са својим Гестапоом да врши блокаду мога штаба и да врши претрес. Случајно је тада избегнута борба.

За време окупације свако српско надлештво имало је своју контролу, своје контролне власти и органе. На пример, за привредне установе је био неки привредни штаб, за СДК је била војска итд. То је био однос између СДК и немачке војске. То и ништа друго, ја вас уверавам.

Поменут је и Гашпаревић у вези са СДК. Ја мислим да је он био љотићевац. Он је био у СДК све до почетка 1943 године, када је отишао баш због свог прононсираног става према активним официрима. Од ШОГ времена немам везе са командом. Ја жалим само шШо по свим пиШањима одбране нису прибављена доказна среШШва. ДокуменШи се могу појавиШи. Ја ћу биШи срећан ако се буде каШкада могло са њима послужити.

ОнШужница ме на једном месШу у смислу пропаГанде називље поШ.сШрекачем иако нисам ниједан чланак писао за јавносШ. ниШи држао ниједан збор ни јавно предавање. Говорио сам јавно свеГа 2 пуШа и Шо на погребу поГинулих друГова, једном у Ужицу, а други пуШ у Крушевцу.

Одбрану имам допунити у следећем. Сматрао сам да поверену дужност вршим у оквиру једне законите управе, јер је по нашем слому априла 1941 године земљу напустила влада и владалац. Земља је била препуштена сама себи без чиновништва то је било на штету становништва. Окупатор се, ја тврдим, мислим, срећом за наш народ, задовољио да призна своје обавезе између народног јавног права и дозволи нашу управу. Али могао је посШавиШи неке мањинске Швабе који би не разумевајући поШреба и воље народа понашали се не само као непријаШељи без срца и душе него као колонијални експлоШаШори у пуном смислу речи. Такву управу у Србији смаШтрао сам за легалну. У њој сам видео чиновнички апарат без полиШичких Шенденца. Таква управа Шреба да има своју ексекуШиву. У време Шрајања окупације од 1.941 до 1944 Године нарочиШо се намеШала поШреба да окупаШор који је са изузеШно бруШалним мерама насШупао, да му се одузме могућносШ да инШервенише Шамо Где може да буде наша управа јер она насШупа са блажим среШсШвима, може да спречи, осујеШи или ублажи. Југословенска влада у емиГрацији по напуштању земље имала је један репрезенШаШивни каракШер. Сем спољне полиШике и мање важних ресора моГла је дејсШвовање проформо насШавиШи. Да. би моГла владати мора имати ефективну власт, Шреба да има над киме да влада. Одвајањем од народа и уступањем власти почела је да делује управа у земљи Шо је разумљиво и природно. То је разлог и што Га међународно право у окупираној земљи предвиђа.

Зато владалац није могао да буде у јединственој влади. Овако говорим о правима владоца јер је то факат. Моја команда под окупацијом истицала је верност и оданост краљу, али док је ван земље одрицала му је послушност. Поред легалне власти у земљи у току рата противно закону јављале су се устаничке групе у земљи час везане са владом а час не. Једна радиостаница јављала је заповедничким тоном кога народ треба. да слуша. До трајне промене ратне среће морало се свакако рачунати са стварним стањем. Народом није могла управљати ни једна ни друга власт осим оне која има законита права и призната је да може да сноси одговорност. Избегличка влада није могла објективно Гледати на одбрану судбине народа јер је била ван земље и није могла познавати услове под којима народ живи у окупираној отаџбини. Разна устаничка руководства водила су рачуна у првом реду о интересима својих покрета којима су руководила. Само по себи је јасно да је вођа и сам једна врховна управна власт, јер то је принцип који је ван сваке дискусије. Шта би било да се поред српске емгрантске владе појавило безброј разних уставних вођстава сви са претензијом да владају. Настао би под окупацијом непријатеља такав метеж, анархија чији се исход данас не може замислити, рат свакоГ против свакоГ - њит отптт соМга отпез - до којеГ је и дошло, али случајно само саучешићем двеју устаничких Група. Свака власт је узела право да наређује народу са ауторитетом власти, као да је она и само она једина власт зато наравно њима је циљ да успоставе своју владавину са или без некоГ из избеГличке владе, а то је доводило до братоубилачкоГ рата. И ево управо та факта оправдавала су потребу да она на унутарњим питањима одлучује, да одлучује наша влада у земљи, односно наша власт у земљи, јер је српску неслогу користио окупатор у своју корист и злоупотређвао је. Да је та емгрантска влада па макар потајно ступила са владом у земљи и да је са овом и са устаничким Групама у земљи се споразумела, да им је дала улогу и задатке, једнима у шуми а другима у вароши, сигурно је да не би били доживели оно што нас је у многим крајевима скоро сатрло. Поред најбоље - легалне власти у земљи, постоји још и емигрантска влада и разни покрети, како сам већ рекао, сваки са пуним ауторитетом у народу, - најбоља правонародна власт и чим један удари у клин а други у плочу обојицу удара окупатор. Сетимо се само кад је спикер Лондонског друштва био најмеродавнији фактор за Србију. Данас он прокламује да је сваки онај ко није за Дражу издајник и њега слави, да би то слављење ускоро радио-Лондон заборавио, заборавља свога фаворита и слави партизане онако како то већ диктује висока политика великих. И ево како преко радио-емисија Генерал Недић добија у 1942-1943 са БлискоГ истока поруку и то не само из емигрантских кругова већ и од органа британскоГ државноГ апарата којим се његова настојања одобравају, јер тако каже неко мора да води бригу о народу у окупираној земљи...

Да су краљ и краљевска влада остали у земљи и да су земљи наредили устанак тј. да су надлежни фактори поништили уговор о капитулацији, онда наша влада у Србији не би имала право да постоји а народ би био дужан да се дигне на устанак на оружје, без да размишља да ли је то право или није право. Стварно југословенска влада није остала у земљи. У самој земљи била је формирана влада и та влада била је једино законита и по народ корисна. Она да би своју дужност могла да врши, мора да има сва права једне владе што је само по себи било корисно по народ из тога излази и у интересу народа Србије. На основу тога у окупираној Србији могла је постојати само једна власт тзв. српска влада. Сва одговорност за судбину народа, управо сва одговорност за судбину народа лежи на њој и зато сматрам да је имала права и дужност да предузме оне мере које су биле у интересу народа. *Самовољна у земљи морала је престати, ту самовољу хтели су јој наметнути покрети који су узели власт док напротив влада била је једино снабдевена са легалношћу и није била противник у политичком смислу ни краља ни краљевске владе у Лондону.*

Дејство владе у Србији имало је да престане са постепеним трајним ослобађањем земље од непријатеља. Ослобађањем земље власт је преузео народноослободилачки покрет и вршио је ња /а-сИ/. За све време мога бављења у Србији до октобра 1944 године ја сам био убеђен да је правни положај владе којој сам био потчињен, био легалан. То је правна основа. Дужност коју сам вршио по наређењу председника владе у Србији била је у једном правном оквиру јер сам веровао да сам заклет и да морам остати веран јер тако захтевају интереси мога народа.

За вршење своје службене дужности као командант СДК сматрам да не могу бити позван на одговорност уколико не би било у питању које дело правно-злочинске природе које сам ја лично извршио или као наредбодавац. Из таквог правног стања изгледа проистиче читав мој рад за време окупације. Оптужница ми ставља на терет да сам колаборациониста иако нисам, нити се осећам јер сматрам да је колаборациониста онај који ради на штету своје државе и свога народа помажући непријатеља.

Такав је био мој случај. Ја сам државни службеник који извршава наређења свога претпостављеног председника владе и то са тежњом да помогнем своме народу. *Намера да се помогне непријатељу уопште није постојала. Наш став према окупатору је био не само непријатељски већ смо ми сваки пут роварили и нисмо се покоравали наређењима у области српских интереса. Није било заједничке политичке линије нити је склопљен ма каква споразум са непријатељем. Где год се могло чинила му се је морална и материјална штета, искориштавали смо Га у нашу корист да би се што боље припремили за отсудну битку. Нити ме није везивало за фашистичку Немачку и за њене сателите. Са усташама смо се сукобљавали и у Срему и код Кленка када је априла 1945 Године образован усташки и домобрански*

батаљон у Фриулу ми смо се сукобили као што смо се сукобили са италијанским фашистима у Јулиској Крајини. Једном приликом Лубурић нам се осветио стрељавши 35 официра СДК. Једаред смо оставили бокове и крила отворена. Наши однос према савезницима био је савезнички. 1942 и 1943 године преко Анкаре смо одржавали везе, слали обавештења и добијали поруке. Савезничке авијатичаре држали смо скривене у Илирској Бистрици и предали смо их савезницима у Удинама. Насупрот све у томе у Србији и доцније пошто смо је напустили и поред забране и претње окупатора сваком приликом истицали смо наш државни суверенитет само зато да би наш став јаче подвлачили. Веровао сам да је такав став имала цела влада. Тиме доказујемо да смо се од фашистичке осовине енергично оградиле и да нисмо у њену победу веровали. Иако није била намера да окупатору помажу српске оружане снаге ипак су по наређењу своје владе садејствовале са окупатором у обезбеђењу реда и мира у земљи. Свима је добро познато зашто се морало тако радити. Немци су убијали сто људи за једног, казнене експедиције су ишле по Србији и сваки непријатељски војник имао је ловачку карту на безброј српских Глава. То су данас сећања на давна времена. Онда када су се приближавали они тежки часови јесени 1941 Године кад је над Србијом претила опасност концентрисаних казnenих експедиција Немаца и свих њених сателита као и свих народа Југославије, кад се диГла хајка на Србе и кад је НДХ повела крсташку војну да се Срби истребе тада смо дошли до сазнања да се ради о нашем опстанку. Тада се наметало питање како да се у Србији заузда бес крволочноГ непријатеља. Да будем краћи навеићу само један случај који је веома карактеристичан. Устанак у Мачви дошао је изненада. Генерал Недић послао је два подофицирска одреда формирана на брзу руку да спрече крвопролиће у Мачви. Али та два одреда нису успела и тада се појавила казна експедиција. Резултати су познати исувише: десетине хиљада мртвих, безброј попаљених села, милиони и милиони уништених добара. Мачва се по мом дубоком уверењу није моГла да брани. Са једне стране из Босне, Срема и Сремске Посавине и са јуГа снаГе окупатора моГле су свакоГ часа да савладају устанике. Да су у целој Србији сви српски одреди поступали онако као у Мачви цела Србија доживела би судбину Мачве. Не би дошло до локалних казnenих експедиција неГо до општих комбинованих експедиција састављених од усташа, Мађара, Турака, Санџаклија и БуГара, Где није било српских јединица или Где није блаГовремено стиГло да се отклони повод за масовна убијања. Тамо је окупатор радио шта је хтео и није било моГућности да се често спрече и мање последице.

У јесен 1941 Године није се знало шта носи дан, а шта ноћ. Говорило се да ће и БеоГрад бити џерниран и доживети оно што је било у КраГујевцу или Краљеву. ЗбоГ свеГа тоГа. нисмо смели седети скривених руку и фаталистички чекати шта **БОГ** да.

Они који су могли посматрати доГађаје код нас у јесен 1941 Године морали су увидети да се имало приступити раду да се несрећа спречи. Онда се дружције Гледало, мислило и осећало неГо данас. Онда је било Главно да се спречи највећа несрећа за наш народ. Тада су добровољно ступали борци у одреде са најчистијим осећањем патриотизма, да би се спречило истребљење Срба. Они то нису починили ради шваба, неГо ради стотине невиних јадних Срба који би имали својим животима да откупе живот једноГ поГинулоГ Немца.

Тужилац: *Што ви не браните себе? Овако, можемо до јутра да седимо и слушамо како браните издајнике.*

Оптужени Мушицки: *Ја браним себе.*

Тужилац: *То је одбрана издаје и издајника.*

Оптужени Мушицки: *То је била једина сарадња са окупатором, у којој Срби добровољно жртвују себе. да би сачували животе 99% Срба хранилаца 99 породица. Окупатору је био потребан мир у земљи. Зато на први поГлед изГледа као да смо хтели да по-моГнемо окупатору. Био сам уверен да је мир и ред био куд и камо потребнији Србима неГо Немцима. Права је фаталност што су се интереси Срба и интереси окупатора на томе путу подударали. могло би се преbacити да су на мене имале утицаја извесне симпатије према Немцима за које смо ми били нижа бића, а они неки божански створови. Са њиховом идејом о новој Европи у којој Немци треба да постану Господари а сви остали робови. Знамо врло добро како се понашала наша немачка мађина. Знамо како су Немци поступали у Пољској и у окупираном делу СССР. Ту није било моГућности неке опсене. А знамо шта се дешавало у НДХ где је српски народ стављен ван закона. Хитлер Га је препустио Навелићу, а он се трудио да истреби Србе. Доживео сам и сам све увреде и понижења у НДХ. Видео сам шта све наш народ тамо трпи. Био сам два пута хапшен. Био сам и на смрт осуђен. Присуствовао сам потресном доГађају када је моја тазбина истерана са прадедовскоГ оГњишта, и најзад сам морао да бежим у Србију. У Србији сам био узнемираван од Гестапоа, стављен сам био под ратни суд и избеГао сам најзад најтежу казну. Све то било је у стању да и код оноГа који је имао и највећу љубав за Немце претвори ту љубав у страховиту мржњу. Морала се преГорети своја личност ради спаса народа. О значају такве одлуке не могу да дајем оцену. Да поменем и последњу моГућност. То је питање личне користи. Срамота ме је да о томе Говорим. Ко је био у моме стану за време окупације моГао се уверити како се онда живело.*

У почетку имали смо 1.300 до 1.500 људи а доцније се тај број повећао на 5.000 људи. То је била снаГа од једноГ до два пука и ништа више. У ствари окупатор је имао збоГ наших јединица компликовани поступак и никада нам није веровао. Били смо окружени ипијунском службом, а наши официри су одвођени у ропство.

Организовањем и јачањем наших снага успело се да се смање одмазде. ОкупаШор од ШоГа није имао корисШи и Шо је њега спречавало да врши одмазде према српском народу. Тешко је ГовориШи, немам доказа за Шо, колико је несрећа спречено. Чини ми се да су мноГе каШасШрофе спречене сличне онима у Мачви, Краљеви и Крагујевцу. Спречено је страдање поштених и невиних становника.

Иако сам у време окупације био само технички орГан оптужница ми ставља на терет тешка дела. Не желим да понављам оно што су друГи Говорили. Битне одлике квислинштва су изнете а мој случај је посебан и разликује се од свих случајева у Европи, Мој случај се разликује по томе што нема ништа заједничког са сарадњом осталих квислинГа. Тешко је било у оно време радити када је окупатор имао ловачку карту да може убијати људе као звери. Мој случај се не може упоредити са случајевима квислинГа у Европи, Напротив, ми смо полагаГали заклетву своје краљу, веровали савезницима и хтели смо једино да штитимо свој народ.

НаГласио сам да смо сносили све трошкове око нашеГ издржавања, то јест сносила је наша држава. Одбијали смо да примимо од Немаца и оно што смо моГли бесплатно добити. Плаћали смо све да бисмо били мање зависни од њеГа. Нисмо Гајили никакве симпатије ни љубави. Напротив, мрзели смо окупатора и према њему били непријатељски расположени.

У тој својој дужности остао сам доследан све док је наша мисија у земљи Шо захтевала, јер при појави трупа СССР у септембру месецу на налиој Граници, као што смо се решили да напустимо земљу, Шако исто смо моГли да се повучемо у планине да наставимо борбу, да отворимо Грађански рат, али то се није желело.

Ја сам извршио иаређење и примио дужност команданта СДК. Као командант ја сам вршио само оно што је генерал Недић наређивао. Команду нисам примио из политичких побуда него да извршим формирање из техничких разлога. Као командант нисам имао право самосталног одлучивања ни практичне могућности за то. Улога и дужности СДК била је регулисана наредбом председника владе, а доцније посебним статутом. Задаци СДК били су слични сталном кадру у редовном стању - еГзекутивним орГанима било је строго забрањено да се мешају у рад управних власти и њихових органа. Сви ми који смо били позвани трудили смо се да се Шај принцип доследно спроводи и уколико је било самовољних појединаца који су иштрчали, против њих је поступано, као што су сузбијани и политички испади појединаца. Ја сам остао на челу команде као војник од позива који се трудио да од једне добровољачке јединице створи дисциплиновану војску, онако исто као што сам се трудио у прошлом рату за слободу своје отаџбине, Таква војска требала, је да буде свесна тешке ситуације свога народа и решена да своје народу на сваком кораку помогне...

Председник: Оптужени Мушицки, пређите на завршну реч уколико имате штогод да додате у погледу ваше одбране. Ви ту држи-

те придике о добровољачким одредима који су били обичне разбојничке банде, паликуће, силеције, пљачкаши...

Оптужени Мушицки: Ја сам везан за ту команду, ја не могу ње да се одрекнем, то је моја старешинска дужност, ја с њом морам да живим или да паднем.

Претседник: Па како вам буде. Али оставите ви то па браните себе ако имате у чему да допуните одбрану вашег браниоца, а немојте износити одлике тих разбојничких банди, који су силовали наше сестре, жене и децу, харали и пљачкали. То је ноторна ствар и о томе нећемо да разговарамо, ноторна је ствар да су љотићевци били најобичније пљачкашке банде.

Оптужени Мушицки: Ја се ограђујем од оних лица која су мене компромитовала а то су баш љотићевци, њих је било у почетку много, 500 на 1.000, један према два, а на крају их је остало свега једна десетина. Својим утицајем спречавао сам њихов утицај на командовање, од 7 команданата остало их је један или највише два. Такав је био однос. Што смо даље од тих до Гађаја све ми је јасније да сам требао да будем злоупотребљен. За све време окупације жељно сам очекивао дан ослобођења и сам сам био за уста-Н&КЈ 3с1 ослобођење од непријатеља.

Нисам тражио славе нити сам се руководио амбицијом у своме раду. У тако тешким данима сматрао сам да не сме народ кукавички да се напусти. Највећа је срећа што могу да изјавим, да у времену страшне подвојености, нисам извршио ниједно злочиначко дело ни лично ни путем својих наредаба нити преношењем наредаба претпостављених старешина. Не желим да избегнем законску одговорност. Молим Суд да испита и оцени степен моје одговорности и донесе праведну одлуку. *Искрено и несебично сам се залагао. Ако највиши наши интереси захтевају, примићу сваку осуду са пламеном жељом да то буде последња жртва нашег великог народа.*